

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sekretarz Stanu
Janusz Kowalski

Warszawa, 20 kwietnia 2023 r.
Znak sprawy: DRE.pr.071.61.2023
E-mail: Magdalena.Kosiec@minrol.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Szanowny Panie Prezesie,

w nawiązaniu do Pana pism z 20 marca oraz 12 kwietnia br. serdecznie dziękuję za aktywne zaangażowanie KRIR na rzecz wsparcia polskich producentów rolnych na forum Unii Europejskiej poprzez prezentowanie stanowisk w kwestiach dotyczących ochrony krajowego rynku wobec importu płodów rolnych z Ukrainy.

Ułatwienia w dostępie towarów rolnych do rynku unijnego wprowadzone przez Komisję Europejską w połowie 2022 r. były elementem korytarzy solidarnościowych dla eksportu ukraińskiego zboża drogą lądową. Ułatwienia te wynikały z obaw o bezpieczeństwo żywnościowe na świecie.

W roku 2022 do Polski trafiło 3,27 mln ton zbóż z czego 2,45 mln ton (75%) stanowiły zboża z Ukrainy. Spośród tych zbóż zaimportowano 952 tys. ton pszenicy, z czego 523 tys. ton z Ukrainy (55%) oraz 2 mln ton kukurydzy, z czego 1,85 mln ton z Ukrainy (91%).

Jednocześnie w 2022 r. z Polski wyeksportowano 9,1 mln ton zbóż (o ponad 600 tys. ton więcej niż w 2021 r.), w tym: 3,6 mln ton pszenicy (prawie 4 razy więcej niż zaimportowano) oraz 3,8 mln ton kukurydzy (prawie 2 razy więcej niż zaimportowano).

Wywóz kukurydzy z Polski w 2022 r. był o ponad 1,5 mln ton większy niż w 2021 r. Prognozuje się, że wywóz zbóż z Polski w sezonie 2022/2023 (lipiec-czerwiec) będzie rekordowy.

Dla porównania w 2022 r. wyprodukowano w Polsce 36 mln ton zbóż, a średnie zużycie krajowe (spożycie, pasze, siwe, inne) wynosi ok. 25 mln ton.

Polska jest dużym eksporterem netto zboża. Niemniej jednak część zboża przywożonego z Ukrainy zostaje na terytorium Polski stanowiąc konkurencję dla zboża krajowej produkcji. W miarę napływu ukraińskiego ziarna polscy producenci rolni, zwłaszcza z okolic przygranicznych, odczuli spadki cen oraz problemy ze zbytem zboża po satysfakcjonującej cenie. Trzeba jednak mieć na uwadze, że ceny zbóż spadają na całym świecie od kilku miesięcy z poziomów nigdy wcześniej nienotowanych w historii. Oznacza to, że rynek stabilizuje się po okresie paniki spowodowanej wybuchem wojny na Ukrainie. Ceny zbóż, pomimo że niższe niż rok temu, obecnie nadal pozostają wyższe o 20-30% od cen z początku kwietnia 2021 r.

Niemniej jednak rozumiejąc problemy producentów rolnych wynikające z przywozu ziarna z Ukrainy zaplanowano wsparcie. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz. 308) w 2023 r. Agencja udzieli pomocy finansowej producentom rolnym, którzy m.in.:

- ponieśli dodatkowe koszty w wyniku braku stabilizacji na rynku pszenicy lub kukurydzy spowodowanej agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy;
- złożyli wnioski o przyznanie płatności w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w 2022 r.

Wysokość pomocy wyniesie :

- 825 zł na 1 ha powierzchni upraw pszenicy oraz 1050 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy położonych w województwie lubelskim i podkarpackim;
- 660 zł na 1 ha powierzchni upraw pszenicy oraz 840 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy położonych w województwie małopolskim, mazowieckim, świętokrzyskim i podlaskim;
- 495 zł na 1 ha powierzchni upraw pszenicy oraz 630 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy położonych w pozostałych województwach.

Dopłata jest przeznaczona dla pszenicy i kukurydzy, ponieważ te zboża są przedmiotem największego obrotu w kraju. Także największy przywóz do Polski z Ukrainy dotyczy ww. zbóż.

Pomoc będzie udzielana do 60% plonów z 1 ha upraw oraz do powierzchni maksymalnie 50 hektarów i będzie uzależniona od dołączenia do wniosku kopii faktur VAT lub ich duplikatów potwierdzających sprzedaż pszenicy lub kukurydzy podmiotom prowadzącym działalność w zakresie obrotu, skupu lub przetwórstwa zbóż. Pomoc ma za zadanie nie tylko wspierać rolników w związku z ponoszeniem przez nich dodatkowych kosztów i utraty dochodów spowodowanych agresją Rosji wobec Ukrainy, ale także przyczynić się do intensyfikacji wywozu zbóż z kraju – stąd m.in. różnice w poziomie wsparcia w zależności od regionu kraju.

Nabór wniosków ARiMR rozpoczęła 14 kwietnia. Planuje się kolejną pomoc również dla pozostałych zbóż i rzepaku, zwiększenie wsparcia dla pszenicy, a także kontynuację mechanizmu dopłat do nawozów.

Ponadto Polska zabiegała na forum Unii Europejskiej o przyznanie wsparcia z budżetu unijnego. W wyniku tych starań w dniu 5 kwietnia br. zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/739 ustanawiające środek wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych w Bułgarii, Polsce i Rumunii. Celem jest wsparcie producentów rolnych w związku ze zwiększonym przywozem zbóż i nasion oleistych z Ukrainy w celu zrekompensowania im strat (utrata wartości produkcji). Pomoc unijna dla Polski wynosi 29,5 mln EUR i ma być zwiększona o 29,5 mln euro ze środków krajowych, tj. wyniesie łącznie ok. 280 mln PLN.

Planuje się, że pomoc ze środków unijnych ma być uzupełnieniem wyżej wymienionego wsparcia krajowego. Wypłata pomocy będzie realizowana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Obecnie trwają prace nad opracowaniem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie realizacji przez Agencję zadań związanych z ustanowieniem przez UE tego środka wsparcia.

Komisja zapowiedziała kolejną transzę pomocy unijnej m.in. dla Polski.

Jednocześnie planowane jest wprowadzenie dopłat (w wysokości od 100 do 200 zł za tonę zbóż lub rzepaku w zależności od odległości od portów bałtyckich) do transportu do portów dla rolników i podmiotów zajmujących się obrotem zbożami lub rzepakiem w. Dopłata ma przysługiwać rolnikowi oraz podmiotowi, który nabył od producenta rolno-żywnościowego zboża lub rzepaku w celu dalszej odsprzedaży. Do wniosku będzie trzeba dołączyć kopie faktur za usługi transportu zbóż lub rzepaku do portu nadbałtyckiego wraz z dokumentem potwierdzającym dostawę zbóż lub rzepaku do portu nadbałtyckiego a w przypadku.

Niezależnie od tego wnioskujemy na forum Unii Europejskiej m.in. o: podjęcie systemowych działań ukierunkowanych na ochronę polskiego rynku zbóż oraz rzepaku wobec importu z Ukrainy; pokrycie kosztów transportu produktów rolnych od granicy do portów; podniesienie ceł na najbardziej wrażliwe produkty rolno-spożywcze przywożone z Ukrainy.

M.in. w dniu 5 kwietnia 2023 r. Minister Rozwoju i Technologii (MRiT) wystąpił do Komisji Europejskiej o przywrócenie ceł erga omnes na kukurydzę importowaną do Unii Europejskiej do maksymalnego poziomu dozwolonego przez zobowiązania UE w ramach WTO, tj. 94 euro/tonę, oraz o podjęcie wszelkich niezbędnych kroków w celu skutecznego stosowania tych ceł w przywozie kukurydzy z Ukrainy do UE.

Ponadto MRiRW zwróciło się do MRiT o wystąpienie z wnioskiem do Komisji Europejskiej o wszczęcie procedury na podstawie art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/870 w celu przywrócenia unijnych ceł i kontyngentów taryfowych w stosunku do importu z Ukrainy następujących produktów: pszenica, mąka pszenna, mięso drobiowe oraz jaja w skorupkach.

W dniu 15 kwietnia br. Minister Rozwoju i Technologii Waldemar Buda podpisał rozporządzenie w sprawie zakazu przywozu z Ukrainy produktów rolnych, m.in. zbóż. Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia.

Trwają także prace nad:

- 1) dopłatami do budowy silosów zbożowych (w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności);
- 2) wprowadzeniem preferencyjnych kredytów płynnościowych dla rolników z oprocentowaniem w wysokości 2%.
- 3) kontynuacją mechanizmu dopłat do nawozów

W kwestii tranzytu i udrożnienia eksportu zboża z Polski są podejmowane liczne inwestycje drogowe i kolejowe istotne z punktu widzenia transgranicznego, budowane są także silosy zbożowe oraz hale do przeładunku zboża. Znaczny jest udział Elewarr sp. z o.o. (wchodzący w skład Krajowej Grupy Spożywczej) w rozbudowie powierzchni magazynowej zbóż w Polsce.

Ściśle współpracujemy z eksporterami zbóż w celu intensyfikacji wywozu ziarna z Polski. Polskie porty mogą miesięcznie wyeksportować ok. 700 tys. ton zbóż (max. 1 mln ton zbóż). M.in. w dniu 30 marca 2023 roku w MRiRW odbyło się spotkanie Wicepremiera, ówczesnego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryka Kowalczyka z przedstawicielami branży zbożowej. Spotkanie było kontynuacją rozmów rozpoczętych 29 marca 2023 r. podczas „rolniczego okrągłego stołu”. Celem spotkania, było m.in. omówienie sposobów zmniejszenia problemów i trudności z jakimi spotykają się polscy importerzy przy wywozie zbóż. Podobne spotkanie odbyło się z udziałem nowego Ministra RiRW Roberta Telusa w dniu 14 kwietnia br.

Ponadto mając na uwadze konieczność zbytu krajowego zboża oraz mając również na względzie zapewnienie powierzchni magazynowej dla zbóż przed nowym sezonem

źniwnym, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa podjął działania ukierunkowane na zintensyfikowanie wsparcia polskich producentów i eksporterów zbóż w poszukiwaniu nowych rynków zbytu.

Na forum Komisji Europejskiej Polska zgłaszała sprawę zwiększonego obrotu zbożami oraz obciążenia infrastruktury magazynowej i transportowej, zwłaszcza w regionach kraju graniczących z Ukrainą. W związku z tym Polska wnioskuje do Komisji Europejskiej o wsparcie na rzecz poprawy tej infrastruktury w celu umożliwienia tranzytu jak największej ilości tych produktów do krajów charakteryzujących się ich deficytem. Komisja pracuje nad poprawą funkcjonowania korytarzy solidarnościowych.

Przedstawiając powyższe informuję, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na bieżąco analizuje sytuację na rynku zbóż w związku z przywozem z Ukrainy i podejmuje działania mające na celu stabilizację rynku.

Z wyrazami szacunku

Janusz Kowalski

/podpisano elektronicznie/